7/4571 3-
886

T.C.
ÇEVRE BAKANLIĞI
ÇEVRE KİRLİLİĞİNİ ÖNLEME VE KONTROL GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : B.19 .0.ÇKÖ.0.04.00.03/ 3085 - 9186
KONU : Soru Önergesi

25 TEMMUZ 2001

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİNE

İLGİ : 03.07.2001 tarih ve A010GNS0100002-7/4571-11106/25887 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde Bakanlığıma gönderilen İstanbul Milletvekili Sn. Bülent AKARCALI' ya ait soru önergesinin cevabı ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinizi arz ederim.

Fevzi AYTEKİN
Çevre Bakanı

Ek: (2 sayfa)

SORU: Dünya Bankası'nca hazırlanan "Ulusal Atık Stratejisi Projesi" kapsamında ABERSAN firması, Avrupa'daki sanayi kuruluşlarının üretimleri sonucu ortaya çıkan radyoaktif maddelerin depolanması amacıyla Eskişehir civarında arazi aramaktadır. Çevre İl Müdürlüğü uzmanları da alternatif bölgeden tarım toprağı olmayan bölümü için uygun görüş vermiştir.

1-Bu haber doğru mudur?
2-Doğruysa suya, havaya ve toprağa karıştığında bulunduğu bölgeyi zehirleyen atıkların depolanmasını önlemek için ne gibi tedbirler almayı düşünmektesiniz?

CEVAP: Dünya Bankası tarafından finanse edilen, Dünya Bankası ve Bakanlığımız işbirliği ile yürütülen METAP (Akdeniz Çevresel Teknik Yardım Programı)-Türkiye Katı Atık Yönetimi Projesi Ocak 1995 tarihinde başlatılmıştır. Proje iki kısımdan oluşmaktadır. METAP tarafından finanse edilen (300.000 USA Doları) I. kısım çalışma Şubat 1996'da tamamlanmıştır. I. kısım çalışma "Ulusal Katı Atık Yönetim Stratejisinin Geliştirilmesi" çalışmasını içermektedir. Proje ile Türkiye genelinde pilot proje özelliğine sahip 8 proje seçilmiş olup, bu pilot projelerden biri de "Bölgesel Endüstriyel Atık Yönetim Planı"nın hazırlanmasıdır. Uygulamanın yapılacağı il ise İzmit, İzmir, Adana ve Tekirdağ illeri arasından İzmit ili olarak belirlenmiştir. Diğer 7 pilot proje tamamıyla evsel katı atık yönetimine ilişkindir. Bu kapsamda söz konusu firmanın çalışmalarının Bakanlığımızca tamamlanan "Ulusal Katı Atık Stratejisinin Geliştirilmesi" projesiyle hiçbir ilgisi bulunmamaktadır.

25.08.1995 tarih ve 22387 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği"nin 38 inci maddesi hükmü gereğince atıkların Türkiye'nin yetkisi altında bulunan sahalara ve serbest bölgelere ithali yasaktır. Ancak ekonomik değere haiz çoğunlukla metal hurdası olan bazı atıkların ithal izinleri uygun görülen süre ve şartlarda Dış Ticaret Müsteşarlığınca yayımlanan Tebliğler doğrultusunda Bakanlığımızca verilmektedir.

Radyoaktif atıkların yönetimi ise Atom Enerjisi Kurumu Başkanlığının görev ve yetkisinde olup, bu tür atıkların "Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği"nde belirtilen teknik esaslar dahilinde depolanarak bertaraf edilmesi veya bu yönetmelikte belirtilen diğer geri kazanım ve nihai bertaraf yöntemlerinden biriyle bertaraf edilmeleri hem teknik açıdan hem de çevre mevzuatı açısından mümkün değildir.

1995 yılında yürürlüğe giren "Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği" ile tehlikeli özellik taşıyan atıkların belediyelerin çöp alanlarına verilmesi yasaklanmıştır. Bu durumda sanayi atıkları gelişigüzel çevreye bırakılmakta, sahip oldukları tehlikeli özellikler nedeniyle kısa ve/veya uzun dönemde insan ve çevre sağlığı üzerinde neden oldukları zararlı etkiler gelecek nesillerin de sağlığını önemli ölçüde tehdit etmektedir. Bu açıdan tehlikeli atık geri kazanım ve bertaraf tesislerinin ülkemizde vakit geçirilmeden kurulması gerekmekte olup, bu yöndeki yatırımların ihtiyacı karşılayacak şekilde yönlendirilmesini sağlayacak bölgesel boyutta atık planlarının yapılması görevi Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin (b) bendiyle Bakanlığımıza verilmiştir. Bu doğrultuda Marmara, Ege ve Akdeniz Bölgelerini kapsayan "Tehlikeli Atıkların Yönetimi Projesi (Proje No: 2000K100180)" Temmuz 2000 tarihinde Sözleşmesi imzalanarak Bakanlığımızca başlatılmıştır.

Bilindiği üzere ÇED (Çevresel Etki Değerlendirmesi) Yönetmeliğinin amacı; gerçek ve tüzel kişilerin gerçekleştirmeyi planladıkları yönetmelik kapsamına giren faaliyetlerin çevre üzerinde yapabilecekleri bütün etkilerin belirlenerek değerlendirilmesi ve tespit edilen olumsuz etkilerin önlenmesidir.

Anılan Yönetmeliğin 6. maddesinde, "Bu Yönetmelik kapsamına giren bir faaliyeti gerçekleştirmeyi planlayan gerçek ve tüzel kişiler her türlü teşvik, onay, izin ve ruhsat almadan önce; kamu yatırımları Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından yatırım programına alınmadan, özel kesim faaliyetlerinde uygulama projeleri onaylanmadan veya mevzii imar planı onaylanmadan önce EK-I' deki faaliyetler için ÇED Raporu hazırlamak, ilgili makamlara sunmak ve verilecek görüşe göre hareket etmekle yükümlüdürler" hükmü yer almaktadır. Abersan Çevre Hizmetleri ve Ticaret A.Ş. tarafından yapılması planlanan "Sanayi Atıkları Geri Kazanım ve Bertaraf Tesisi" faaliyeti 23.06.1997 tarih ve 23028 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe giren ÇED Yönetmeliğinin ÇED Uygulanacak Faaliyetler Listesi 20. maddesi, "Toksik ve tehlikeli artık ve atıkların yakılması, kimyasal arıtımı nihai depolanması veya araziye gömülmesi ile ilgili atık uzaklaştırma tesisleri (1200 kg ve üstü)" kapsamında değerlendirilmektedir.

Bu itibarla, Abersan Çevre Hizmetleri ve Ticaret A.Ş. tarafından Eskişehir İli, Sivrihisar İlçesi, Gülçayır Köyü, Meşelikol Mevkiinde toplam 267,6 dekarlık 18,19,20,21 ve 131 nolu 55,2 dekarlık 169 nolu parsellerde yapılması planlanan "Sanayi Atıkları Geri Kazanım ve Bertaraf Tesisi" faaliyeti için Eskişehir Valiliği tarafından ilgili kurum ve kuruluşlar nezdinde yapılan yer tetkiki sonucu, Valilik 26.07.1999 tarih ve 6950-711 sayılı yazıları ile yer uygunluk kararı vermiş, söz konusu firma 13.08.1999 tarihli yazı ile ÇED Raporu Formatı için Bakanlığımıza başvuruda bulunmuş ve 01.11.1999 tarih ve 4672-9436 sayılı yazımız ile ÇED Raporu Formatı verilmiştir.

Ayrıca, Eskişehir İli, Sivrihisar İlçesi, Aşağı Kepen Köyü hudutları dahilinde 5630 parselde 397.232,33 m^2, 2685 parselde 18.100 m^2, 2686 parselde 19.400 m^2, 2687 parselde 25.000 m^2, 2735 parselde 37350 m^2 yüzölçümlü toplam 497.082,33 m^2'lik taşınmazlar üzerinde aynı faaliyet için yapılan müracaat sonucu Eskişehir Valiliği tarafından 17.11.2000 tarih ve 6950-1087 sayılı yazı ile yer tetkiki başvurusunun uygun olmadığı hususu Bakanlığımıza bildirilmiş olup, yer uygunluk kararının verilmemesi nedeniyle Abersan Çevre Hizmetleri ve Ticaret A.Ş.'ne ÇED Raporu Formatı gönderilmemiştir.

Sonuç olarak, 2872 sayılı Çevre Kanunu ve 1994 yılında taraf olduğumuz "Tehlikeli Atıkların Sınırlarötesi Taşınımının ve Bertarafının Kontrolüne ilişkin Basel Sözleşmesi" ve bu doğrultuda hazırlanan "Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği" hükümlerini Bakanlığımız çok sıkı uygulamakta olup, yurtdışından atık ithaline kesinlikle izin verilmemektedir. Dolayısıyla, herhangi bir firmanın Bakanlığımız izni dışında atık ithalatı yapması söz konusu olamaz. Bakanlığımız sadece kendi ürettiğimiz atıkların bertarafına yönelik altyapıyı oluşturacak projeleri yaptırarak, uygulanmalarını sağlamak yönünde ilgili kurumlarla birlikte çalışmalarını sürdürmektedir. Bu tesislerin inşaat ve işletme esas ve standartları ilgili mevzuatta yer almakta olup, bu esas ve standartlar Avrupa Birliği Direktiflerine uyumlu olarak hazırlanmıştır. Bu çerçevede sanayi atıklarının bertarafında ve bertaraf tesislerinin işletilmesinde gerekli tüm tedbirler alınarak çevre ve insan sağlığına zararlı etkiler önlenmektedir.